

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Moralitate, Natvra, Et Effectibvs Actvvm
Svpernatvralivm In Genere Et Fide, Spe, Ac Charitate,
Speciatim**

Coninck, Gilles de

Antverpiae, 1623

Dvb. I. Vtrùm in iustificatione infundantur nobis habitus fidei, spei & caritatis supernaturales, & quàm certum hoc sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79645)

DISPUTATIO VI.

De habitibus supernaturalibus.

DUBIUM I.

Virum in iustificatione infundantur nobis habitus fidei, spei & caritatis supernaturalis, & quam certum hoc sit?

1 Lutherus, Calvinus.

Vtherus, Calvinus, eorumque sequaces negant, nobis in iustificatione quiddam reale infundi, quo verè iustificemur, asseruntque nos iustificari sola peccati non imputatione, ac extrinseco Dei favore atque acceptatione. vt ex eorum scriptis docet Bellarm. l.1. de Gratia & libero arbitrio c.3.

Bellarm.

2 Nos iustificari solo extrinseco Dei favore ac peccati non imputatione repugnat Scripturis. Psal. 102. Psal. 50.

Sed hi nec vlllo fundamento nituntur, & apertis Scripturis repugnant, quæ docent in iustificatione peccata in nobis penitus tolli, & nos ab ijs mundari, dealbari, & renouari, cor mundum in nobis creati, caritatem nobis infundi, &c. Psalmo 102. Quantum distat ortus ab occidente, longè fecit à nobis iniquitates nostras. Psal. 50. Dele Domine iniquitatem meam. & infra: Mundabor, lauabis me, & super niuem dealabor. & infra: Cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innoua in visceribus meis. Quæ, nisi valde contortè ea interpretemur, nequeunt intelligi de solo Dei extrinseco favore (quo nec interius dealbamur, nec cor mundum in nobis creatur, nec spiritus rectus in nobis innouatur,) sed apertè significant aliquid nobis à Deo infundi quod nobis insit, ac nos interius immutet, de quo Apostolus ad Roman. 5. Caritas, inquit, Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis.

Roman. 5.

3 August.

In quem locum D. Augustinus libr. de Spiritu & littera cap. 31. ait: Caritas quippe Dei dicta est diffundi in cordibus nostris, non quia nos ipse diligit, sed quia nos facit dilectores suos. Quæ nullo modo possunt intelligi de extrinseco Dei favore, sed necessariò significant aliquid nobis inhærens, de quo etià dicitur Iohan. 4. Aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam. Quæ aqua, teste Iohanne ibidem, significat donum Spiritus sancti. hoc autem Spiritus sancti donum nobis in iustificatione conferri testatur Apostolus ad Titum 3. vbi ait: Saluos nos fecit, per lauacrum regenerationis & renouationis Spiritus sancti, quem effudit in nos abundè. Idem docuerunt vno consensu omnes Patres, vt fusè docet Bellarm. supra. Vnde meritò contrariam damnatum est à Trident. sess. 6. c. 7. & can. 11.

Tit. 3.

Bellarm. Trident.

4

Quare inter omnes Scholasticos iam omnino certum est non solum nos iustificari per donum aliquod reale nobis inhærens (quod concedunt esse de fide) sed etiam nobis infundi habitus supernaturales fidei, spei & caritatis. Quæstio tamen inter eos est, virum hoc sit de fide: aut an contrarium sit saltem erroneum.

Qua in re variæ sunt sententiæ. Prima est Soti l.2. de Gratia cap. 18. initio, & cap. 19. in fine, & quorundam aliorum, qui distinguunt tria tempora. docentque Primò, ante Concilium Viennense sub Clemente V. non fuisse ita constanter assertum à Theologis, eos habitus nobis infundi, nec ab Ecclesia hac de re quidquam fuisse decretum. Probantur id aliqui ex Innocentio III. c. Maiores, de Baptismo. vbi videtur asserere hoc suo tempore fuisse dubium inter Theologos, & reliquisse indefinitum. Secundò, docent in dicto Concilio fuisse definitum, probabilius & sanctorum Patrum ac Theologorum sententiæ magis consonum esse, eos habitus nobis infundi. Tertio, docent post Trident. non esse quidem de fide dari habitus infusos, esse tamen ingentissimam (vt ait Sotus) temeritatem id negare.

Sotus.

Innoc. III. c. Maiores

Sotus.

Sed hi Auctores apertè falluntur in prima & secunda assertione, dum putant Innocentium dicere fuisse dubitatum suo tempore, an dicti habitus nobis infundantur, & in Viennensi fuisse definitum partem affirmatiuam vt probabilior esse eligendam. nam tam Innocentius quàm Concilium apertè tamquam certum & inter Theologos indubitatum supponunt, adultis in iustificatione infundi dictos habitus, & solum aiunt fuisse controuersum, an etiam paruulis infunderentur. Verba Innocentij sunt: Illud verò, quod opposites inducunt, fidem aut caritatem aliasq. virtutes paruulis, vt pote non consentientibus, non infundi, à plerisque non conceditur absolute: cum propter hoc inter Doctores Theologos quæstio referatur, alijs asserentibus per virtutem baptismi, paruulis quidem culpam remitti, sed gratiam non conferri: nonnullis dicentibus dimitti peccatum, & infundi virtutes habentibus illas quoad habitum, non quoad usum, donec perueniant ad ætatem adultam. Vbi apertè supponit, ab omnibus vt certum & indubitatum haberi, adultis vt pote consentientibus suo baptismo ac diuinæ vocationi, dictos habitus, dum baptizantur, infundi, solumque esse dubium an idem accidat in infantibus.

Semper inter Catholicos fuit indubitatum adultis in iustificatione infundi habitus.

Innoc. III.

Similiter Concil. Viennense relatum Clementina de summa Trinitate, cum docuisset baptismum tam paruulis quàm adultis proficere ad salutem, disputari tamen inter Theologos an etiam paruulis in baptismo præter culpæ remissionem infunderentur virtutes ac gratia informans, subiungit: Nos autem attendentes generalem efficaciam mortis Christi (qua per baptismum applicatur pariter omnibus baptizatis) opinionem secundam (qua dicit tam paruulis, quàm adultis conferri in baptismo gratiam informantem & virtutes tanquam probabiliorem, & dictis sanctorum, ac Doctorum modernorum Theologia magis consonam & concordem, sacro approbante Concilio duximus eligendam. Vbi apertè tamquam indubitatum sup-

6 Conc. Viennense.

supponit adultis dictos habitus infundi; & deinde quia efficacia mortis Christi generatim tam paruulis, quam adultis in baptismo applicatur, ex eo quod virtutes infundantur adultis, inferat has etiam infundi paruulis (hoc enim significant illa verba, *Nos attendentes*, &c. quibus redditur ratio securæ decisionis) illudque ut magis consonum Patribus & Theologis eligendum esse.

7 Vbi aduerte Primò, Concilium in æquali gradu certitudinis ponere, & quasi pro eodem habere hæc duo, scilicet, *Gratia informans in baptismo infunditur*; & *Virtutes infunduntur*. aperte insinuans vnum sine altero nec negari, nec asseri posse.

8 Secundò, etsi Concilium non definiat esse omnino certum paruulis virtutes in baptismo infundi; tamen definire id esse probabilius & dictis Sanctorum magis consonum. & consequenter contra definitionem illius Concilij peccat, qui contrarium docet esse probabilius.

9 Secunda sententia docet, post Tridentinum esse de fide, nobis in iustificatione infundi donum aliquod reale: tamen non esse de fide hoc donum esse aliquid habituale siue permanentis: quia verba Concilij possunt intelligi de dono aliquo actuali. Ita Sotus l. 2. de Gratia c. 19. circa finem, & quidam alij, qui putant actum caritatis habere ex natura sua vim expellendi peccatum mortale, eosque qui eum eliciunt, hoc ipso, sine vilo alio, necessariò constitui formaliter iustos, & amicos ac filios Dei: idque non solum dum actus de facto elicitur, sed etiam cum iam transijt: quare etsi nobis in iustificatione nihil aliud infunderetur, per eum maneremus habitualiter iusti, donec peccaremus mortaliter; sicut peccantes mortaliter manemus habitualiter iniusti, donec illud nobis remittatur. Putantque ad explicationem Tridentini sufficere si dicamus hunc actum esse gratiam, quam nobis in iustificatione infunditur, quaque formaliter iustificamur.

10 Addunt iidem, hoc solum posse habere locum in iis qui iustificantur per actum contritionis, siue caritatis, quia in alijs præter gratiam habituale nihil potest fingi, quod habeat necessariam repugnantiam cum peccato, ita ut nequeat cum eo consistere, & quod consequenter habeat vim nos iustificandi. Sed hi Auctores supponunt falsum, scilicet actum caritatis habere eam vim, ut ostendam disp. 27. dub. 8.

11 Tertia sententia est Curielis l. 2. qu. 110. a. 2. vbi docet Primò, ante Trident. non fuisse de fide, nobis in iustificatione infundi aliquod reale donum permanentis, quia id nec in Scriptura, nec in vilo Concilio fuerat clarè definitum. Addit tamen id sine magna temeritate non potuisse negari propter Concilium Viennense, & communem Doctorum sententiam; quia, ut iam ostendi, hoc de adultis habebatur ab omnibus omnino certum.

12 Docet Secundò, post Trident. esse de fide, gratiam iustificantem esse formam creatam existentem intrinsecè & permanentem in anima nostra, eique inherentem, atque in hoc omnes conuenire. Sed hoc vltimum non est generatim

Coninck de act. superuat.

verum: nam Auctores secundæ sententiæ id negant, aiuntque ad explicationem Concilij sufficere, si admittamus donum aliquod actuale nobis infundi. Priorem partem docet etiam Lorca 2. 2. lect. 3. d. 3. n. 8. in fine & nu. 15. & Malderus 2. 2. q. 23. a. 2. in fine.

Lorca.
Malderus.
12

Docet Tertio, non esse tamen de fide dictam formam esse habitum, aut qualitatem, aut etiam accidens: quia Concilium hoc sub dictis verbis non definit, & definitio Concilij tantum comprehendit ea, quæ eius verba expressè significant. Ait tamen esse conclusionem theologicam, quia ex iis quæ Concilium definit per euidentem ac necessariam consequentiam deducitur: nam Concilium definit eam gratiam esse formam nobis inherentem: atqui hoc non conuenit nisi soli accidenti: ergo illa forma est accidens.

Sed in priore huius assertionis parte non loquitur satis consequenter: nam ex eius probatione sequitur, non esse de fide gratiam esse donum permanentis: hoc enim non habetur expressè in Concilio; sed solum ex diuersis circumstantiis colligitur Concilium de tali dono loqui: & simili ratione colligitur ipsum loqui de dono habituali siue de habitu. quare vtrumque æqualiter aut est aut non est de fide.

Pro resolutione Nota Primò, aliquas propositiones dupliciter posse esse contrarias aut contradictorias. Primò, directè & formaliter siue immediatè, quando scilicet vna directè asserit quod altera negat. vt *Omnis homo est animal*; & *Aliquis homo non est animal*. Secundò, solum indirectè & mediatè, vt quando ex vna sequitur contradictoria alterius. quales sunt hæc: *Christus est verè homo*; & *Christus non habet voluntatem humanam*. cum enim omnis verus homo habeat necessariò voluntatem humanam, ex secunda sequitur contradictoria prioris, scilicet, *Christus non est verus homo*.

13
Aliquæ propositiones dupliciter possunt esse contradictoriae.

Nota Secundò, vt aliqua propositio sit hæretica, non requiri vt directè in propriis terminis sit à Scriptura aut ab aliquo Concilio damnata; sed sufficere quòd formaliter & directè contradicat propositioni definitæ: non sufficit tamen quòd ei indirectè & mediatè contradicat. v. c. ponamus hanc solam propositionem expressè esse definitam, *Christus est verus homo*; hæc propositio nihilominus erit hæretica, *Christus non est verus homo*. secus tamen eo casu erit de hac, *Christus non habet voluntatem humanam*: quæ solum erit periculosa aut erronea. nam sciens priorem propositionem esse definitam, poterit ei fide diuina assentiri, & tamen hanc negare; si credat non esse necessarium quòd verus homo habeat voluntatem humanam: quare vt vltima propositio esset hæretica, necessarium fuit eam in Scripturis aut ab Ecclesia damnari, aut hanc definiti, *Christus habet voluntatem humanam*.

14
Propositio directè contradicens propositioni definitæ est hæretica; secus est de ea, quæ solum indirectè illi contradicit.

Similiter vt aliqua propositio sit de fide, sufficit ei directè contradictoriam esse sub anathemate damnatam. v. c. hoc ipso quo Concilium ita damnat hanc propositionem, *Christus non habet voluntatem humanam*; efficit vt hæc sit de fide, *Christus habet voluntatem humanam*, nisi enim per hoc præcisè quòd illam vt hæreticam

15
Directè contradictoria propositio nis damnata est de fide.

16
Contradictoria non requirunt eadem verba.

damnet, definiret hanc esse de fide, sequeretur quod posita præcisè prioris damnatione, posset secunda sine hæresi negari: quod falsum est.

Nota Tertio, ut aliqua propositiones sint directe contradictoriae, non requiritur ut iisdem verbis sibi contradicant: sed sufficere quod immediate significant contradictoria. v. c. huic propositioni, *Christus est homo*, non solum hæc contradicit, *Christus non est homo*: sed etiam hæc, *Christus non est animal rationale*. quia hæc idem significat. Similiter huic, *Omne animale est sensibile*, hæc duæ directe contradicunt, *Aliquod animal non est sensibile*; & *Homo non est sensibilis*. quia hæc determinatè idem significat, quod altera indeterminate. Et confirmatur, quia aliàs posita præcisè definitione huius propositionis, *Deus creavit omne animal*; non esset hæreticus qui negaret Deum creasse hominem, & de facto non esset hæreticus qui negaret Deum creasse leopardos aut lapides, quia hoc sub his præcisè terminis nullibi in Scriptura, aut Concilii definitionibus continetur.

17
Vna propositio ex alia potest inferri aut ob identitatem significationis, aut ob connexionem significationum.

Nota Quarto, ex dictis sequi, longè esse aliud unam propositionem ex alia inferri præcisè ratione significationis utriusque, siue quia utraque immediate idem significat. aliud verò unam ex alia inferri ratione connexionis, quam res significatæ inter se habent. nam, ut iam ostendi, in priore casu ex damnatione unius sequitur damnatio alterius. v. c. quia Concilium definit hanc propositionem, *Christus est verus homo*; virtute damnat hanc, *Christus non est verus homo*; consequenter etiam damnat hanc, *Christus non est animal rationale*. secus est in secundo casu: nam ex eo præcisè quod damnatur hæc, *Christus non est verus homo*; non sequitur, hanc esse hæreticam; *Christus non habet voluntatem humanam*. sed ad hoc opus fuit particulari damnatione.

18
Ut propositio aliqua sit de fide, sufficit eam definiiri verbis æquivalentibus.

Ex quibus ulterius sequitur, ut aliqua propositio sit de fide, non requiritur ut iisdem verbis expressè sit definita; sed sufficere quod sit definita verbis æquivalentibus, siue quæ secundum communem usum, & præsertim spectatis circumstantiis in quibus à Concilio proferuntur, & connexionem cum antecedentibus & consequentibus idem significant: vel ita ut ex vi significationis unius, omnibus supradictis spectatis secundum communem loquendi usum inferatur significatum alterius, iuxta priorè modum inferendi ex dictis n. 17.

Hinc quando Concilium vel Scriptura docet, hominem à Deo esse creatum, hoc ipso docet aliquod animal à Deo esse creatum, quia ex vi significationis unius immediate inferitur significatum alterius. Confirmatur, quia aliàs propositionem in Scripturis, aut ab aliquo Concilio definitam verbis Hebraeis aut Græcis, sine hæresi negaremus propositam verbis Latinis, quia sub his præcisè verbis non esset definita: quod cum absurdissimum sit, omnino dicendum est, ut aliqua propositio censetur à Concilio definita, sufficere quod sit definita alijs verbis, quæ in his circumstantiis idem cum ea significant.

19

Nota Quinto, sicut secundum regulam Ti-

chonij apud Augustinum verba Scripturæ sunt accipienda in proprio & vitato sensu, quando nullum apertum inde sequitur absurdum, nec ex circumstantiis colligitur contrarium: ita idem dicendum esse de verbis Conciliorum, quibus aliquam propositionem definiunt. Quod non solum intelligendum est de sensu in quo eiusmodi verba aliquando fuerunt olim usurpata: sed de sensu in quo tunc temporis quando fit definitio, ea solent communiter ab omnibus accipi, præsertim quando prior acceptio iam aut nunquam, aut rarissime est in usu. Quod patet, quia aliàs vix unquam posset dari aliqua definitio tam expressa, quæ sufficeret ut aliqua propositio in certa significatione esset de fide. Item aliàs quando Concilia & Patres dicunt eos qui docent nos viribus naturæ posse credere ut oportet ad salutem, esse hostes gratiæ Dei, possent intelligi quasi dicerent eos esse gratiæ vicinos, quia Hostis olim significabat vicinum.

Tichonius. Definitio Concilii in proprio sensu accipienda est. Et quidem tunc vitato, quando definitio editur.

Ex quo ulterius sequitur Primò, ut res aliqua per verba Concilii, præsertim secundum communem usum accepta, significata censetur ab eo esse definita, non requiritur Concilium dicat se sua verba in eo sensu accipere, siue se per ea intendere eam rem significare, sed sufficere quod ex circumstantiis clarè colligamus verba Concilii in eo sensu accipi. aliàs nulla in ijs esset certa definitio; quia Concilia nullibi definiunt se sua verba in hoc aut illo sensu accipere, sed hoc ex communi usu & circumstantiis colligendum relinquunt.

Sequitur Secundò, ut clarè probem esse de fide nobis habitualem caritatem infundi, sufficere me clarè ostendere, verba, quibus Concilium definit nobis infundi caritatè, debere intelligi de caritate habituali; siue ea non posse commodè intelligi de alia. Item ut probem hoc esse probabiliter de fide, sufficere me probabiliter supradicta probare. nam aliàs nihil unquam possemus ex Scripturis aut Concilii probare esse de fide.

Qua ratione probari potest aliquid esse de fide.

CONCLUSIO I. Est de fide nobis in iustificatione infundi formam aliquam intrinsecam siue inharentem: item nobis infundi fidem, spem & caritatem. siue hæc ab illa forma distinguantur, siue non; de quo hic non agimus. Et hæc conclusio est certa apud omnes Catholicos; & habetur expressè in Trident. sess. 6. c. 7.

20

Ex quibus sequitur, fide tenendum esse Primò, nobis in iustificatione infundi formam aliquam realem: tum quia Concilium intendit damnare hæreticos, negantes nos esse iustos per aliquam formam realem nobis intrinsecam: atque ita Concilium nequit hic intelligi de sola forma morali (sicut sess. 5. c. 2. ubi docet peccatum originale transfundi in posteros Adæ) nam aliàs non satis damnaret hæreticos huiusmodi formam realem expressè negantes. Tum etiam quia fides, spes, caritas significant aliquid reale. unde hoc omnes Catholici fatentur. Secundò, hanc formam non consistere in solis gratijs prævenientibus, siue actualibus Dei auxilijs, quibus ad actus fidei, spei & caritatis eliciendos à Deo excitamur & adiuvamur. Primò, quia Concilium docet, nos per eam formam formaliter iusti-

Tridenti. 21

Est de fide nobis in iustificatione infundi aliquid reale.

Gratia præveniens nequit esse forma iustificationis.

iustificari: constat autem secundum omnes nos non iustificari formaliter per dicta auxilia actualia, cum ipsa precedant actum contritionis, quo ad iustitiam disponitur, & hæc eundem actum sequatur.

22. Secundò, quia Concilium expressè hanc formam ab illis auxiliis distinguit: nam capitulis precedentibus dixit ab iis sumi exordium iustificationis, hic verò docet nos hac forma formaliter iustificari. Tertiò, quia docet, nobis infundi fidem, spem & caritatem, quæ secundum communem modum loquendi nullo modo significant dicta auxilia, sed actum aut habitum ab iis distinctum. unde etiam hæc in re iam consentiunt omnes Theologi, præter Sotum l. 2. de Gratia cap. 19. paulò ante finem. ubi infinnat non esse contra fidem nobis non aliam gratiam iustificantiem infundi, præter dicta auxilia; sed, ut iam ostendi, verba Concilii apertè contrarium docent.

23. **CONCLUSIO II.** Hæc forma, qua Concilium docet nos iustificari, nequit intelligi de solis actibus fidei, spei aut caritatis. De actibus fidei & spei omnes fatentur, & Concilium expressè etiam docet, eos per se non sufficere ad nostram iustificationem. De actu caritatis id probatur Primò, quia Concilium docet, eam formam nobis à Deo infundi: atqui hoc propriè nequit dici de actu à nobis liberè elicitò: ergo illa forma nequit consistere in tali actu. Minor probatur. quia secundum communem Theologorum modum loquendi (secundum quem, ut ostendi num. 19. verba Concilii sunt intelligenda) illa sola dicuntur nobis infundi, quæ ipsi in nobis non producimus; hinc omnes distinguunt habitus infusos ab acquisitis, nec unquam hos vocant infusos: atqui illum actum nos liberè elicimus: ergo non potest propriè dici nobis infundi.

Ille propriè nobis infunditur, quæ ipsi liberè non producimus.

24. Dices, Ecclesia in oratione Dominicæ post Pentecosten rogat Deum ut nobis infundat sui amoris affectum: ergo liberi actus possunt dici nobis à Deo infundi. Respondeo Primò, nego consequentiam: quia illa verba optimè possunt intelligi aut de affectu habituali, quem Ecclesia cupit nobis infundi & in nobis augeri (videtur enim ibi petere aliquod donum non transiens, sed permanentes) aut etiam de gratiis præuenientibus, siue subitis affectibus, ac piis motibus voluntariis, quibus Deus nos ad sui amorem excitat; qui cum nobis liberi non sint, nobis nullo modo tribuuntur, id est quæ à solo Deo nobis immitti ac infundi dicuntur. secus est de amore libero, qui nobis ut veris ac liberis ipsius causis partialibus tribuitur.

Actus non liber melius dicitur nobis infundi, quam liber.

Respondeo Secundò, etsi Deus metonymicè posset dici nobis infundere actum sui amoris, quatenus infundit nobis gratias quibus ad eum excitamur, & ita fateremur illam orationem hoc modo esse intelligendam: tamen inde non sequitur, verba Concilii ita posse intelligi. Quia ille modus loquendi nec proprius, nec communiter vsitatus est; verba autem Concilii sunt propriè & secundum communem modum loquendi intelligenda, nisi aliud cogat; nihil autem hic potest fingi, quo cogamur

Coninck de act. supernat.

verba Concilii minùs propriè intelligere.

Confirmatur, quia Concilium docet, non solum caritatem nobis infundi, sed nos eam infusam suscipere, & iustificari per susceptionem donorum: quæ propriè & vsitato modo loquendi significant nos ista in nobis non producere, sed extrinsecus infusa accipere; nec aliter nisi impropriè & contortè possunt intelligi. Cum igitur secundum aliam sententiam iustificamur propriè per solam & propriam actus caritatis productionem, non possemus propriè dici iustificari per doni infusi susceptionem, quia hæc secundum communem sensum inter se opponuntur.

25. Probatur Secundò, quia Concilium ibidem docet, causam efficientem nostræ iustificationis esse ipsum Deum, & instrumentalem Sacramenta; apertè insinuans præter ipsum Deum nullam esse aliam causam efficientem nostræ iustificationis: atqui hoc esset falsum, si nostra iustitia consisteret in actu caritatis, quia, ut Concilium docet ibidem c. 5. & omnes fatentur, homo est etiam propriè causa efficiens huius actus; & consequenter iuxta illam sententiam deberet dici causa efficiens suæ iustificationis: ergo secundum mentem Concilii nostra iustitia siue forma nos iustificans non consistit in eo actu. Confirmatur, quia Concilium expressè docet, baptismum esse causam instrumentalem illius formæ quæ nobis in iustificatione infunditur; & consequenter docet, hanc nobis in baptismo & per baptismum infundi siue in nobis causarit: atqui hoc nequit intelligi de actu caritatis, quia hic nullo modo nobis infunditur per baptismum aut in baptismo: ergo debet necessariò intelligi de caritate habituali.

26. Tertiò, quia Concilium non solum docet, nobis in iustificatione infundi aliquod reale donum, sed etiam nos postea per id formaliter non modò nominari, sed verè esse iustos: unde in fine capituli hoc donum vocat stolam candidam nobis per Christum donatam, quam iubemur immaculatam seruire. quæ apertè significant aliquod donum permanentes, nec possunt convenire vni actui, qui statim transit: nam alias eo transacto non essemus formaliter iusti per donum reale nobis intrinsecum.

27. Confirmatur Primò, quia Concilium ibidem can. 28. definit fidem amissa per peccatum gratia non semper amitti, & eam quæ remanet post peccatum mortale, esse veram fidem: quæ nullo modo possunt convenire actui (hic enim nec peccatum amittitur, nec idem ante & post peccatum remanet) sed apertè significat rem aliquam permanentem, & huic soli conveniunt: ergo Concilium per gratiam & fidem, quæ docet nobis infundi, & per peccatum mortale partim amitti, partim post illud remanere, necessariò intelligit rem aliquam permanentem. Confirmatur Secundò, quia can. 24. & 32. docet, nostræ bona opera esse causam augmenti gratiæ, & hoc mereri. quod dici nullo modo verè & propriè posset, si augmentum gratiæ non esset aliquid distinctum ab ipsis operibus. quia opera non possunt dici esse causa sui ipsius, aut mereri se ipsa formalem sui effectum. Nec refert

I 3 quòd

quòd per peccatum mortale verè dicamur mereri expulsiōem gratiæ, quia peccatum mortale non expellit gratiam formaliter, sed solum meritorie; & aliàs falsum esset nos per illud mereri expulsiōem gratiæ.

28

Dices, actum caritatis transire quidem realiter, manere tamen in nobis secundum quoddam esse morale, quo manemus formaliter iustificati: sic peccatum mortale secundum suum esse reale transit, manet tamen in nobis moraliter, nosque formaliter reddit peccatores, ratione entis moralis in nobis relictæ.

Peccatum
transactum
solum effectiue
constituit nos
peccatores.

Sed contra, vel ex eo exemplo sequitur nos secundum eam sententiam actu transacto non fore formaliter iustos per aliquid reale nobis in hærens: nam transacto actuali peccato non sumus formaliter peccatores per aliquid reale, sed per aliquid morale ex actuali peccato relictæ, aut secundum alios per aliquam priuationem, per actum autem transactum solum sumus peccatores effectiue, quatenus ipse est causa peccati habitualis permanentis.

29

Dices, actum præteritum etsi à parte rei verè deserit esse, tamen secundum æstimationem moralem censeri adhuc in nobis permanere ac in hærens, donec contratio actu reuocetur, atque ita nos per eum constitui formaliter peccatores aut iustos. Respondeo, hanc responsionem nullo modo sustineri posse. Primò, quia caret omni prorsus fundamento, nec satis concipi potest, qua ratione actus omnino præteritus in me moraliter maneat, & tamquam forma in hærens me formaliter iustum aut peccatorem constituat, nisi ratione alicuius effectus physici aut moralis in me relictæ. Secundò, quia nimium fauet ac similis est sententiæ hæreticorum dicentium nos per iustitiam sine opera iusta ac merita Christi esse formaliter iustos: nam sicut secundum eam sententiam non solum opus proprium omnino transactum, sed etiam actus alienus, v. c. peccatum Adami censetur postea secundum se moraliter in nobis manere, nosque formaliter & intrinsecè peccatores efficere; eadem planè ratione possunt hæretici dicere, merita Christi censeri moraliter nobis in hærens nosque iustos facere. & Spiritum sanctum ac gratiam nobis in iustificatione infundi, nihil esse aliud quàm ex imputatione Dei merita Christi incipere nobis moraliter in hærens, ac formaliter iustos efficere. Cùm igitur Concilium hanc sententiam damnet, necessariò censet nos esse iustos per aliquid nobis in hærens, distinctum ab actu præterito, & fieri nullo modo posse ut dicta ratione sumus verè iusti. Et idem est de peccatis; nam si dicta ratione possimus verè constitui peccatores, nulla est ratio cur non possimus simili modo constitui iusti, ex denominatione extrinseca actus præteriti. Quare omnino dicendum est, peccatum habituale nullo modo posse dici consistere in illa denominatione extrinseca ab actu præterito: sed necessariò consistere in aliquo morali aut priuatione peccatori intrinseca.

30

Probatur Quartò, quia, ut etiam aduersarij fatentur, paruuli, alijque qui solum attriti iustificantur susceptione Sacramenti, secundum de-

finiōnem Tridentini necessariò dicendi sunt recipere sibi infusum donum aliquod permanentem, & per modum habitus nobis in hærens, distinctum ab omni actu; quia in ijs nullus est actus, qui vel per vimbram ex mente Concilij habeat rationem gratiæ iustificantis: ergo idem dicendum est de alijs, tum quia Concilium eodem modo generatim loquitur de forma, qua iustificamur: tum etiam quia aliàs qui contriti iustificarentur transacto actu aliter & imperfectius essent iusti quàm alij, quod nemo dixerit.

CONCLUSIO III. Estiam de fide formam qua formaliter iusti sumus, esse qualitatem permanentem, & per modum habitus nobis in hærens. Ita Bellarm. l. 1. de Gratiæ cap. 3. §. Concilium etiam. Probatur, quia etsi Concilium in sua definitione non dicat, dictam formam esse qualitatem, tamen verbis æquivalentibus hoc expressit: atqui, ut ostendi supra n. 18. hoc sufficit ut res aliqua censetur esse definita: ergo hæc est definita.

31

Maior patet, quia secundum communem usum loquenti per formam nobis infusam ac in hærens, intelligimus qualitatem aut saltem quantitatem: certum autem est Concilium non loqui de quantitate; & verbum *infundi* huic nequit conuenire, quia hæc numquam solet infundi: ergo Concilium per illam formam intelligit qualitatem. Secundò, quia dicit nobis infundi caritatem, qua necessariò secundum communem usum loquenti nequit aliud intelligi, quàm qualitas aliqua habitualis aut actualis: iam autem ostendi non posse intelligi actuale: ergo debet intelligi habitualis & permanentem. quod clarè etiam confirmatur ex can. 18. sess. 6. citato nu. 27. vbi dum definit gratiam amitti per peccatum mortale, non tamè fidem, sed hanc in nobis remanere; apertè indicat se, dum dicit fidem & caritatem nobis infundi, loqui de re permanente.

CONCLUSIO IV. Probabilius est iam esse de fide nobis in iustificatione infundi veros habitus. Ita Valent. 1. 2. disp. 4. qu. 3. puncto 4. citans Gabr. Scotum, Almain. & Vegam. & Pesantius 1. 2. q. 10. a. 1. disput. 2. conclus. 4. Probatur, quia Concilium expressè definit nobis infundi fidem, spem & caritatem: atqui secundum communem loquenti usum hæc necessariò significant aliquem actum vel habitum: ergo Concilium definit nobis infundi vel actum, vel habitum: atqui, ut iam ostendi, ipsum nequit intelligi de actu: ergo definit infundi habitum. Confirmatur, quia si definiret Deum creasse hominem, etiam definiret ipsum creasse aliquod animal, quia homo & est & significat idem quod aliquod animal, ut ostendi num. 16. atqui eadem ratione qua homo significat idè quod aliquod animal, caritas quæ non est actus, siue caritas permanentem, significat idem quod aliquis habitus: ergo hoc ipso quo Concilium definit nobis infundi caritatem permanentem, definit nobis infundi aliquem habitum. His adde, ut ostendi num. 7. æqualiter semper in Ecclesia fuisse creditum Deum nobis in iustificatione infundere gratiam informantem, ac infundere habitus virtutum, & hæc semper pro eodem sunt habi-

32

Valentia.
Gabriel.
Scotus.
Almainus.
Vega.
Pesantius.

ta.

33 *Trident.* ta. unde etiam Tridentinum hæc inter se confundit ac pro eodem habet; quare æqualiter videtur utrumque definitum esse.

Dices, non haberi expressè in Concilio nobis infundi habitum, sed solum ex aliquibus eius dictis inferri: ergo hoc solum est conclusio theologica. Respondeo, negando consequentiam: quia hoc non inferimus ratione connexionis quam habet cum re in Concilio definita, sed ex vi significationis verborum & identitate significati; siue quia res utriusque verbis significata, accipiendo utraque propriè & secundum usum communem, & prout id verborum contextus aliæque circumstantiæ exigunt, est eadem. Nam, ut iam ostendi, dicta Concilij verba si propriè accipiantur, in ijs circumstantijs nihil aliud possunt significare, quam caritatem habituales; quæ est verus habitus. quæ ratione, ut ostendi nu. 17. & 18. ex eo quod vna propositio sit de fide, rectè inferimus aliam, quæ idem cum ipsa significat, etiam esse de fide.

34 *Dices* Secundo, Concilium solum intendit damnare hæreticos, docentes nos esse formaliter iustos sola iustitia Christi nobis extrinseca: ergo solum intendit definire nos esse formaliter iustos aliqua forma intrinseca, siue hæc sit actus siue habitus. Respondeo, negando consequentiam. Primo, quia hæretici non solum hoc docebant, sed etiam peruersè negabant nos esse iustos per aliquos habitus nobis intrinsecos; & damnabant sententiam (quæ, ut ostendi n. 5. saltem respectu adultorum semper fuit communis totius Ecclesiæ) quæ docet nobis infundi habitus fidei, spei & caritatis. & consequenter sicut Concilium intendit eos damnare, ita intendit etiam hanc sententiam definire. Secundo, quia sæpè Concilia in suis definitionibus non solum damnant sententias hæreticorum, sed simul etiam explicat quid circa propositam materiam sentiendum sit, ut etiam ex verbis ipsius Concilij patet.

35 *Obijciunt* aliqui Tertio, Concilium consulto abstinuisset nomine habitus, quia nolebat hanc quæstionem hæcenus inter Theologos dubiam, & à Concilio Viennensi indecisam relictam definire. Respondeo hanc obiectionem parui momenti esse. Primo, quia nullo modo probari potest totum Concilium consulto ab eo nomine abstinuisset: cum longè probabilius sit eos qui hoc primò dixerunt solum ex priuatis aliquorum dictis id collegisse, quorum non erat mentem Concilij explicare. Secundo, quia varias alias ob causas potuit Concilium illud nomen omisisse, & præcipuè, quia sicut definitiones maximè ex Scripturis deducit, ita voluit uti verbis Scripturæ vstitatis, in qua sæpè dicitur nobis infundi fidem & caritatem; non tamen habitum. Tertio, illa obiectio supponit apertè falsum, scilicet olim in Ecclesia semper fuisse dubitatum an nobis in iustificatione habitus infundantur. nam, ut ostendi n. 5. Ecclesia partem affirmatiuam in adultis semper ut certam supposuit. quare nominis illius omisio parum curanda est, cum, ut iam ostendi, ipsa res satis sit expressa.

D V B I V M II.

Vtrum in iustificatione nobis infundantur virtutes morales supernaturales?

D Vrandus in 3. d. 33. q. 6. Scotus d. 36. q. vnicæ ar. 3. post medium, & quidam alij id negant. Primo, quia non dantur virtutes morales distinctæ ab acquisitis: atqui hæc saltem ordinariè non infunduntur: ergo nullæ ordinariè infunduntur.

Secundo, quia illæ virtutes neque sunt necessariæ ad iustificationem; quia hæc potest fieri per infusionem fidei, spei & caritatis: nec etiam in ordine ad operationem; quia virtus acquisita potest versari circa omnia obiecta circa quæ possent versari illæ virtutes infusæ: ergo illæ virtutes nobis non infunduntur.

37 *Tertio*, quia si illæ virtutes nobis in iustificatione infunderentur, expellerent habitus vitiorum oppositorum & darent facilitatem in operando: atqui experientia docet hoc esse falsum: nam attritus per Sacramentum iustificatus æqualem ferè sentit inclinationem ad vitia, & difficultatem in exercitio virtutum, atque antea: ergo illæ virtutes ei non infunduntur.

Marsilius. Marsilius verò in 4. qu. 10. a. 1. in 2. parte ante solut. argument. concedit quidem virtutes morales nobis infundi; negat tamen has esse distinctas ab acquisitis.

38 *CONCLUSIO.* Multò probabilius est nobis in iustificatione infundi virtutes morales supernaturales siue infusæ per se, qualesque nostris actibus nõ possumus acquirere. Ita D. Thomas 1. 2. qu. 63. a. 3. & omnes Thomistæ; estque longè communior sententia Theologorum: & vel hoc nomine ceteris paribus magis amplectenda.

Ratio autem D. Thomæ est optima; quia sicut homo in iustificatione eleuatur ad statum omnino supernaturalem, ita conuenit eum reddi intrinsecè potentem ad exercendas actiones illi statui proportionatas, & consequenter ad actiones supernaturales, idque non solum circa Deum, sed etiam circa obiecta virtutum moralium, quia harum etiam actus debet exercere suo statui conuenientes: ergo sicut necessarium fuit ei infundi virtutes theologicas, ut possit debite versari circa Deum, ita necesse est ei infundi alias virtutes, ut circa harum obiecta debite & conuenienter suo statui versetur.

39 *Confirmatur*, quia, ut ostendi disp. 4. nu. 48. non meremur augmentum gloriæ, nisi per actus in substantia supernaturales: atqui, ut ostendam disp. 8. dub. 4. illud meremur etiam per actus virtutum moralium: ergo eos elicimus supernaturales in substantia, & consequenter ut intrinsecè simus potentes eos elicere, necesse est nobis infundi habitus supernaturales.

40 *Ad primum* argumentum contrarium, nego maiorem: nam cum, ut ostendi disp. 5. dub. 3. actus naturalis & supernaturalis possint habere idem obiectum formale, nulla est ratio cur negemus eiusmodi virtutes supernaturales esse possi-

36 *Durand. Scotus.*

37

Marsilius.

38

D. Thom.

39

Actus meritorij præntij supernaturales debent esse supernaturales.

40